

Izvješ e medijskih objava

22.12.2014

Muzeji Hrvatskog zagorja

20.12.2014	Veernji list	Stranica/Termin: 16	Hrvatska
Naslov:	'Nudim troje djece na poklon, više ih ne mogu hraniti'		
Sadržaj:	ZNANSTVENI SKUP "ZAGREB U PRVOM SVJETSKOM RATU" U POVODU STOTE OBLJETNICE VELIKOG SUKOBA		
Autor:	Renata Rašovi		
Rubrika, Emisija:	Obzor	Žanr: izvješ e	Naklada: 60.579,00
Ključne riječi:	MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA		
20.12.2014	Veernji list - Podravina, Varaždin,	Stranica/Termin: 24	Hrvatska
Naslov:	'Radilo se na brzinu i bez naših savjeta'		
Sadržaj:	KRAPINA Vlasta Krklec, ravnateljica MHZ-a o skulpturi praovjeka		
Autor:	(ij)		
Rubrika, Emisija:	Zagorje	Žanr: izvješ e	Naklada:
Ključne riječi:	GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A, NALAZIŠTE HUŠNJAKOVO, MUZEJI HRVATSKOG		
19.12.2014	www.vecernji.hr	Stranica/Termin:	Hrvatska
Naslov:	Praovjek postavljen unatoč svatvama		
Sadržaj:	Izgled i cijena od 200.000 kuna uzburkali duhove		
Autor:			
Rubrika, Emisija:		Žanr: Internetsko	Naklada:
Ključne riječi:	MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA, MUZEJ KRAPINSKIH NEANDERTALACA,		

Naslov: 'Nudim troje djece na poklon, više ih ne mogu hraniti'

Autor: Renata Rašović

Rubrika/Emisija: Obzor

Žanr: izvješće

Površina/Trajanje: 2.127,81

Naklada: 60.579,00

Ključne riječi: MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA

16/17 Društvo povijest

ZNANSTVENI SKUP "ZAGREB U PRVOM SVJETSKOM RATU" U POVODU STOTE OBLJETNICE VELIKOG SUKOBA

„Kad će se vratiti tata s bojnog polja?“
(Prizor s bojišne slave u Dječjem Domu).

'Nudim troje djece na poklon, više ih ne mogu hraniti'

O potresnim prizorima rata piše Renata Rašović

P

rošla je i godina, a u društvenom životu Zagreba prisutnost rata jedva da se mogla uočiti. Prigodni događaji slavili su se raskošno kao i obično, kazališta, koncerti i kina vrvjela su posjetiteljima, kavane i gostionice bile su prepune raznolikih svijeta, a dame se, dakako, nisu odricale raskoši u odijevanju. A onda su, ima tome točno stotinu godina, vjetrovi rata zapuhali tako snažno da su izazvali velike potrese, tektonske poremećaje u svakodnevnom životu građana Europe – tako i Zagreba.

Rat kao stanje koje redovne tokove svakodnevice mijenja, izazivajući višeslojne lomove, itekako utječe i na život grada, čulo se na dvodnevnom znanstvenom skupu "Zagreb u Prvom svjetskom ratu" u organizaciji Filozofskog fakulteta i Grada Zagreba koji je okupio 30-ak znanstvenika iz cijele Hrvatske. Čulo se i o tome kako je sve snažnije prisustvo rata navjesticila sve vidljivija mobilizacija koja je dovela do velike nestašice radne snage.

– Prekid slobodnog trgovanja s dojučerašnjim poslovnim partnerima, a tadašnjim neprijateljima, izazvao je i velike teškoće u opskrbi sirovinama i doveo do polaganog zastoja u proizvodnji i ekonomiji – kaže dr. sc. Goran Hutinec s Filozofskog fakulteta. U to doba, redarstvene mjere zabranjuju okupljanje ljudi na ulicama i besposličarenje, uskoro je uveden i stroži policijski sat. I tako je Zagreb utonuo u prvi veliki rat protoklog stoljeća.

Gips umjesto brašna

A priča o Prvom svjetskom ratu priča je o "erzacu" (njem. ersatz znači nadomjestak) koji se počinje odnositi na cijeli niz životnih potrepština i društvenih pojava. Ta je riječ dosegla simboličnu razinu i postala opće prihvaćenom. A nadomjestci su bili raznoliki: umjesto kave-žir, umjesto brašna-gips, umjesto cipela-papir, umjesto masti-papir(!), umjesto ogrjevnog drva briketi od papira, kad je ponestalo koprive, odijela su se počela radila – također od papira. U mljevenju se stavljala voda i štošta čemu se nije ni imena znalo, svinje su se umjesto kukuruzom, ječmom i žirom toville vodom i solju.

– A nedostatku muškaraca nadomjestak su bili – dječaci i stari. Dječaci su postali kočijaši, radili su u trgovini, brijačnicama, u lihvarskim poslovima, u svim zvanjima i svim prilikama,

Preko noći rada se kolonija lopova: osim tavadskih tatova, stižu i dućanski, zatim tatovi sajmarci, kokošari i kaputaši, pa i vodeni tatovi

Zagreb je vrvio strancima, pa je falilo stanova. Iznajmljivali su se za živužne namirnice, pa su se "dvije školje" nudile za 50 kg masti ili krumpira

Vjetrovi rata
1914. zapuhali su
tako snažno da su
izazvali velike
potrese u
svakodnevnom
životu Zagreba

pa tako i na području "noćnih lumparija i bečarluka". Zbog ratnih (ne) prilika Zagreb je vrvio strancima, pa je počelo manjkati stanova. Slobodni stanovi iznajmljivali su se pak samo za živežne namirnice, tako su se primjerice "dvije školje" iznajmljivale za 50 kg masti, 100 kg nulerice i 50 kg krumpira. Ponude se nisu stavljale u novine, već se oglašavalo "po kavarnama i lokalima usmeno" – priča Ela Jurdana, muzejska savjetnica u Hrvatskom povijesnom muzeju.

Zbog oskudice i nestašice živežnih potrepština u gradu je cvala crna burza. U preprodaju, odnosno lančanu trgovinu krijumčarenom robom uključili su se brojni "kettenhandleri". Glavni su se poslovi sklappali u "Velikoj kavarni" na mjestu današnjeg hotela "Dubrovnik". Tko god je mogao, uključivao se u preprodaju, svi: od djeteta do sijede glave. Novi milijunaši načinili su si nove zakone, nove običaje i novo poštenje.

I nedaleko južnog kolodvora (danas Zapadni kolodvor), uz prugu, odvijala se ratna trgovina. Trgovalo sa svime što se moglo kupiti, dobiti, naći i ukrasti. Uz austro-ugarske vojnike različitih narodnosti, sudjelovali su talijanski i ruski vojnici-zarobljenici. "Tu se nadje takovih predmeta, da se čovjek mora smijati, kad ih vidi. Jedan nudja čitav paketič smrdljivih čikova od cigara. Stvar se proda smještak", pisale su tadašnje novine. Rat je donio i porast nasilja u grad:

Procvata je crna burza, a glavni su se poslovi sklappali u "Velikoj kavarni" na Trgu. U preprodaju su se uključili svi: od djeteta do sijede glave

Gradska je Aprovizacija na Jelačićevom trgu podigla baraku za prodaju namirnica

Nedaleko južnog kolodvora uz prugu, odvijala se ratna trgovina

Umjesto kave poslužio je žir, umjesto brašna gips, umjesto cipela papir, umjesto masti papir(?)

Redarstvo hvata lopove na krovovima gdje se mogu vidjeti prvi detektivski prizori

Kada je zavladała nestašica tvorničkog platna na Trgu su ga počele nositi seljanke

Školske zgrade bile su pretvorene u vojne bolnice, mobilizacija je zahvatila i nastavnike

povećao se broj razbojstava i provala, a omiljena meta bili su kućni tavani. Obično odjeveni u vojničku uniformu, jer "občinstvo imade prema njoj najviše respekta" provalnici najprije njuškaju iz vana, zatim se penju iz kata na kat do tavana, redarstvo ih hvata uz pomoć stanara, pa se na krovovima mogu vidjeti prvi detektivski prizori. Takav slučaj se zbio u llici 105, kada je major Pajk pucao u samoobrani na vojnika koji je na njega nasmru bajunetom. Ubijeni je bio vojni bjeGUNAC Andrija Brozović. Novinski članak završava riječima: "Da je po kućama malo više takovih revolveta, moguće se ta nesnosna pošast ne bi toliko raširila".

Ovisno o mjestu provala i načinu krađe osim tavanskih tatova, spominju se sobni i dućanski, zatim tatovi sajmar, kokošari, kaputaši i džepari. Ljeti su ordinirali pak "vođeni" tatovi koji su krali odjeću ljudima dok su se, ništa ne sluteći, mirno kupali.

Alfons Marija Stern

– Prizori na Trgu su se izmjenjivali, primjerice kada je zavladała nestašica tvorničkog platna za ljetne haljine i odijela, počele su seljanke donositi na Jelačićev trg gomile domaćeg tkanog platna pa se razvila trgovina "gotovo industrija seljačkog platna na zagrebačkom trgu". Isto tako, zbog sve veće nestašice i vrtoglavo rasta cijena, gradska je Aprovizacija na Jelačićevom trgu podigla baraku za prodaju živežnih namirnica. Bez obzira na njenu ružiču i činjenicu da je građanstvo i dalje kisluno dok je čekalo u redu, neukusna je dašara predstavljala prvi pokušaj natkrivene tržnice u Zagrebu – priča Ela Jurdana, dodajući kako nam je bolji uvid u život grada omogućio "Ilustrovani list" koji od 1917. godine objavljuje fotoreportaže s gradskih ulica. Tako doznajemo da je nekoć živio prepoznatljivi zagrebački lik, beskućnik, zvao se Alfons Marija Stern poznat kao Marica. Živio je od kolportaže, dijeljenja letaka i pomoći dobrih ljudi.

Prva zagrebačka tramvajska kondukerka: obavlja službu umjesto muža koji je na bojištu (gore)

Na zagrebačkim ulicama i trgovima sve se češće vide pile s motorom i remenjem - za ogrjev HRVATSKI PUVLESNI MUZEJ ZAGREB

Imao je jak glas, neprestano je govorio i bez dlake na jeziku "krestio sred ulice tako revolucionarno, kao da se nalazi sred petrogradske crvene garde". Zato bi ga redarstvo pritvorilo, no ubrzo i pustilo. – Zadirkiavao je redom svakoga i bez razlike, a kad je bio osobito raspoložen izražavao je svoje mišljenje o prolaznicima oponašanjem lajanja ili roktanja. Bio je originalan ulični tip donjeg, u to vrijeme, novog Zagreba – priča Ela Jurdana.

A solidarnost Zagrepčana, to je posebna priča. Jelena Borošak Marijanović opisuje akciju sabiranja zlatnih predmeta i inih dragocjenosti s ciljem da se darovi pretvore u novac, kojim se stvarala imovina za podupiranje obitelji poginulih vojnika na ratištu, koji su ostavili svoje obitelji nedovoljno opskrbljene. Akcija je trajala od kolovoza do prosinca 1914., pod geslom Zlato za željezo, a vrhovni je nadzor obavljala Visoka zemaljska vlada po povjereniku za organizaciju dobrovoljne bolničarske službe.

Prvi svjetski rat donio je brojne izazove i pred školske vlasti. – Pojedine školske zgrade bile su ustupljene i pretvorene u vojne bolnice, mobilizacija je zahvatila i nastavno osoblje, a neki učitelji i profesori bili su angažirani u drugim gradskim službama. Rat je utjecao na neredovito polaze-nje nastave, sve veću pojavu zapuštene djece kao i maloljetničku delikvenciju – priča Tomislav Zorko. Još jednu novost donio je Prvi svjetski rat u Zagreb: bio je to "banzek" ili "bancek", pila s dizel motorom i remenskim prijenosom. Pomanjkanje muške radne snage u vrijeme rata prisililo je zagrebačke poduzetnike da uvedu piljenje drva za ogrjev s motornim strojem. Od tada je "smohodna" pila postala neizostavna slika na zagrebačkim ulicama.

Kad oružje govori, muze šute. Ipak, i za vrijeme trajanja Prvog svjetskog

nastavak na stranici 18.

18/19 Društvo povijest

LICE I NALIČJE ZAGREBA TIJEKOM VELIKOG RATA

Za pripomoć obiteljima palih vojnika građani su talili zlatninu

„Dok oružje govori, muze šute, ali tih godina ipak je djelovao i tisak koji je obilovao ilustracijama što su nerijetko ironizirale spekulante (lijevo)“

rata u Zagrebu su održavane izložbe, upriličene premijere prvih hrvatskih igranih filmova. - Neke su od izložbi direktno povezane s ratnim zbivanjima i humanitarnog su karaktera. Osim likovnih izložbi, na kojima izlažu najeminentnija slikarska imena, izlaže se i narodna umjetnost, ratne slike te odlikovanja. Društveni život bio je obilježen dobrotvornim akcijama izrade i prodaje prigodnih predmeta – kaže Vlatka Filipčić Malgec, viša kustosica iz Muzeja Hrvatskog zagorja, dodajući kako se izložbena djelatnost tijekom rata odvijala ponajviše u salonu galerije Ullrich.

Sve veće nestašice otvarale su slobodan put za „fajn gešeft“ lihvarima i liferantima. Radao se novi Zagreb ratnih bogataša, koji nemilice troše i razmeću se bogatstvom nasuprot velikoj većini građana pogodnih nestašicama. S jedne strane lihvarenje i spekulacija, s druge rekvizicija, aprovizacija i protekcija: lice je to i naličje Zagreba tijekom Velikog rata.

Zagrebom je harao i „lungenšpicnkat“ (katar plućnih vršaka), bolest koja je doživjela u ratu žalosnu slavu po spominjanju, harajući ne samo među vojnicima već i civilima „jače nego neprijateljska taneta“. I glad je kosila poput sušice. Podjela obroka pri kasarnama donekle je pomogla prehraniti djecu radničkih obitelji čiji su očevi poslani na bojište, no posljednja godina rata donijela je potresne prizore poput onog na Preradovićevom trgu. Otac, vojnik, nudio je prolaznicima troje djece na poklon: više ih nije mogao hraniti, niti se brinuti o njima. Žene koje su se našle u blizini gorko su plakale hraneći njegovu djecu trešnjama. Kakve li blezgarije rat... napisat će pjesnik godinama kasnije, u osvjet jednog drugog, jednako strašnog rata.

Sve veće nestašice otvarale su slobodan put za „fajn gešeft“ lihvarima i liferantima. Radao se novi Zagreb ratnih bogataša

„Zagrebom je harao i lungenspicnkat (katar plućnih vršaka), bolest koja je harala podjednako među vojnicima i civilima „jače od taneta““

„I glad je kosila poput sušice. Podjela obroka pri kasarnama donekle je pomogla prehraniti djecu čiji su očevi poslani na bojište“

Naslov: 'Radilo se na brzinu i bez naših savjeta'

Autor: (ij)

Rubrika/Emisija: Zagorje

Žanr: izvješće

Površina/Trajanje: 186,05

Naklada:

Ključne riječi: GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A, NALAZIŠTE HUŠNJAKOVO, MUZEJI

KRAPINA Vlasta Krklec, ravnateljica MHZ-a o skulpturi pračovjeka:

'Radilo se na brzinu i bez naših savjeta'

Skulptura je postavljena na neprimjerenom mjestu uz prugu i prometnu cestu, a još nije riješen ni pristup Muzeju, tvrdi Vlasta Krklec

- Danas se javna skulptura može sagledati iz više aspekata - kaže Vlasta Krklec, ravnateljica Muzeja Hrvatskog zagorja koju smo pitali za mišljenje oko postavljanja velike skulpture pračovjeka kod Hušnjakova. Naručili su je Grad i Turistička zajednica te su oko nje podijeljena mišljenja.

- Nažalost nema nikakve zakonske regulative po kojoj bi sagledali taj veliki problem. U Galeriji Antuna Augustinčića u Klanjcu često se održavaju simpoziji gdje

PIXSELL

Vlasta Krklec, ravnateljica Muzeja Hrvatskog zagorja

se ukazuje na smjernice koje bi trebale pomoći kod postavljanja javne skulpture, budući da imamo dosta domaćih i stranih primjera neadekvatnog postavljanja

skulptura. Žao nam je što autor osobno nije koristio brojna iskustva iz Muzeja krapinskih neandertalaca. Očito se radilo na brzinu, bez prethodnih stručnih savjeta i konzultacija. Autorima postava se spočitava da imaju monopol, što nije točno, no oni su svojim idejama doprinijeli gradu i okolici sa pola milijuna posjetitelja - kaže ravnateljica Krklec, dodajući kako je skulptura pračovjeka postavljena na neprimjerenom mjestu, u neposrednoj blizini prijelaza preko pruge i prometne ceste, jer još uvijek nije riješen problem pristupa Muzeju i nalazištu, kako bi Hušnjakovo postalo jedna cjelina. (ij)

Naslov: Pračovjek postavljen unatoč svadama

Autor:

Rubrika/Emisija:

Žanr: Internetsko izvješće

Površina/Trajanje: 1.871,10

Naklada:

Ključne riječi: MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA, MUZEJ KRAPINSKIH NEANDERTALACA,

<http://www.vecernji.hr/vizualna-umjetnost/pracovjek-postavljen-unatoc-svadama-980279>

HRVATSKA BIH VOJNA DOM&VRT POVIJEST BAROMETAR PRIJAVA REGISTRACIJA

Večernji list ZAGREB 14°C PREGLED DANA MEGA FOTO

VIJESTI IZBORI SPORT ZAGREB SHOWBIZ BIZNIS KULTURA AUTO&TECH LIFESTYLE REGIJE VL+

FILM GLAZBA KAZALIŠTE KNJIGE VIZUALNA UMJETNOST PREMIUM

CLANAK KOMENTARI

KRAPINA

Objava: 19.12.2014 | 17:16

Pračovjek postavljen unatoč svadama

Izgled i cijena od 200.000 kuna uzburkali duhove

12 PREGLEDA

Foto: Matija Topolovec/PIXSELL

AUTOR:
Ivančica Jurčević

Kip pračovjeka visok šest metara i težak 800 kilograma postavljen je jučer pokraj Nalazišta pračovjeka i **Muzeja krapinskih neandertalaca**. Pračovjek s kopljem u ruci

autorsko je djelo akademskog kipara **Denisa Kraškovića**, koji ga je izradio od poliestera. Kao turističku atrakciju za grad, pračovjeka je naručila Turistička zajednica **Krapine**. Prije nego što je postavljen, oko njegova izgleda lomila su se koplja između turističkih i stručnih djelatnika. Sam autor rekao nam je kako si je dao jako puno truda te je proučavao povijest i muzejsku građu.

- Ovaj je kip moj umjetnički iskaz. Teško je pomiriti znanost i estetiku, smatram da sam u svom radu nisam pobio nijednu znanstvenu činjenicu, uvažavajući sve njegove morfološke i anatomske osobine - kaže umjetnik Krašković. Pračovjek je prikazan u svijetlim nijansama žute i sive. Osim očiju, na licu mu se ističu brada, spojene guste obrve, širok nos i bujna kosa. Još jedan takav postaviti će se uz autocestu na ulazu u **Krapinu**. Kip je plaćen 200.000 kuna.

Najčitanije

KULTIVIRANJE

Zar za lekturu 'Gola istina' umjesto 'Smrti Smail-age Čengića'?

OBLJETNICE

'Kak' se smije stari Zajc'

GOTOVANJE

Milanska publika ovacijama tražila bis

NAGRADA LUX OTIŠLA FILMU 'IDA'

'Film sada zarađuje, a jedva je nađen financijer'

PREMIJERA PETRA PANA U ZKM-U

Redatelj Waltz i dramaturg Buljan kreću od toga da svi znaju priču i donose veselje

Ne propustite